

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาทอผ้าไหม

THE DEVELOPMENT OF LOCAL CURRICULUM FOR TRANSMITTING
POPULAR WISDOM ON THE SILKเดือนเพ็ญพร ชัยภักดี¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน
สำหรับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น (2) สร้างหลักสูตรท้องถิ่น
(3) ทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น และ (4) ประเมินผลการทดลอง
ใช้หลักสูตรท้องถิ่น ตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของทาบ
4 ขั้นตอน คือ การศึกษาและสำรวจข้อมูลพื้นฐาน การพัฒนาและ
ประเมินคุณภาพโครงสร้างหลักสูตรท้องถิ่น การทดลองใช้หลักสูตร
ท้องถิ่น และการประเมินผลการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการนำหลักสูตรไปทดลองใช้ คือ นักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2557 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
ประกอบด้วย แบบสอบถามความต้องการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น
มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็น

ของประชาชนชาวบ้าน แบบประเมินความเหมาะสมและความ
สอดคล้องขององค์ประกอบหลักสูตรท้องถิ่น แผนการจัดการ
เรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูลโดย หาค่าดัชนีความสอดคล้อง ค่าเฉลี่ย
และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการวิจัย พบว่า หลักสูตรมีองค์
ประกอบเหมาะสมและสอดคล้อง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจาก
การทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน การประเมินผลกิจกรรมอยู่
ในระดับดี และผลการสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียน ประชาชน
ชาวบ้าน อยู่ในระดับมากและมากที่สุด

คำสำคัญ : หลักสูตรท้องถิ่น , ภูมิปัญญา , ผ้าไหม

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ



ABSTRACT

This research aims to purposes of this research were to (1) study fundamental information contributing to the development of local curriculum (2) Develop the local curriculum (3) trial the implementation of the developed local a curriculum, and (4) evaluate the implementation trial of the developed local curriculum. The research was undertaken by ways of research and development following Tabá's Curriculum Development Process consisting of four stages, namely a study and survey of fundamental information, a construction and quality assessment of the draft curriculum, and an evaluation of curriculum. Population for the trial of the developed curriculum implementation comprised 3students at Bankouwwittayayon School studying in semester 1 of the academeic year 2014. Research

instruments included a survey questionnaire on the community needs for taking local wisdom on thai silk into learning activities provision, an interview schedule on the opinions and needs of local wise men, an evaluation form on the appropriateness and consistency of local curriculum components, lesson plan, learning achievement tests, an evaluation form on activities performance, a questionnaire on the opinions of student, teacher, , and local wise men. Research data were analyzed using IOC, Mean, and Standard Deviation, learning provision, learning achievements by posttest scores were higher than the pretest ones, and the opinions of students, and local wise men were at highest levels.

Keywords : CURRICULUM, LOCAL WISDOM, SILK

บทนำ

การจัดการศึกษาต้องพัฒนาคนไทย นำภูมิปัญญาท้องถิ่น มาบูรณาณาการกับความรู้ใหม่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ เปิดโอกาสให้สังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เป็นการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 5, 15-16) กระบวนการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้มีความตระหนักถึงคุณค่าของความเป็นไทย ปัญหาการศึกษาที่ผ่านมาแยกนักเรียนออกจากท้องถิ่น ไม่มีความภูมิใจในวัฒนธรรมและท้องถิ่น ไม่รู้จักที่จะนำไปใช้ประโยชน์ ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างคนรุ่นใหม่ กับคนรุ่นเก่า ลูกไม่สืบสานอาชีพของพ่อแม่ คนรุ่นใหม่เข้ากับชุมชนเดิมไม่ได้ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาของท้องถิ่นจึงถูกละเลย ไม่มีผู้สืบทอด ผลกระทบจากปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจ สังคม เป็นผลสะท้อนให้เห็นถึงความอ่อนแอในชุมชน สาเหตุจากการขาดความสมดุลแห่งการเรียนรู้ ภูมิปัญญาไทยหายไปจากชุมชนไทยถูกรอบงำจากภูมิปัญญาสากล การถ่ายทอดภูมิปัญญาไทยในและนอกระบบโรงเรียน น้อย

ลง คนไทยไม่ศึกษาภูมิปัญญาไทย เป็นผลให้สังคมไทยต้องเผชิญกับวิกฤตทางปัญญา การละเลยภูมิปัญญาท้องถิ่น เสมือนรากฐานชีวิต ขาดการยอมรับภูมิปัญญาไทย (เอกวิทย์ ณ ถลาง. 2544, 36)จากเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัย อาจารย์ประจำสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน สังกัดคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ตระหนักถึงความสำคัญและปัญหาที่เกิดขึ้น การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยสถานศึกษา ควรจะนำมาใช้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร มีการแสวงหาความรู้ในชุมชน การจัดการศึกษาที่มาจากความต้องการของผู้เรียนและชุมชนท้องถิ่นอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
2. สร้างหลักสูตรท้องถิ่น
3. ทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น



4. ประเมินผลการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นใหม่ ผู้วิจัยได้ดำเนินการในลักษณะของการประยุกต์การวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยอาศัยกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของทาบา (Taba) แล้วกำหนดแนวทางการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งกำหนด 2 ระยะ โดยระยะที่ 1 มี 3 ขั้นตอน คือ การศึกษาและสำรวจข้อมูลพื้นฐาน ระยะที่ 2 มี 3 ขั้นตอน 1) การพัฒนาและประเมินคุณภาพ 2) การทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น 3) การประเมินผลการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น

ประชากร ประกอบด้วย 1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านเขว้าวิทยายน จำนวน 35 คน 2) ผู้ปกครองนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านเขว้าวิทยายน จำนวน 35 คน 3) ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนบ้านเขว้าวิทยายน จำนวน 1 คน และ 4) ประชาชนชาวบ้าน จำนวน 3 คน

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล 1) แบบสอบถามความต้องการของท้องถิ่น 2) แบบสัมภาษณ์ การสร้างหลักสูตร นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ในขั้นตอนที่ 1 มาวิเคราะห์ข้อมูลก่อนจัดทำหลักสูตร โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยนำข้อสรุปที่ได้มาใช้ในการปรับรายละเอียดเนื้อหาของหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้มาประกอบ โครงร่างการสร้างหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตร กำหนดจุดประสงค์ กำหนดเนื้อหาจากการเก็บข้อมูลขั้นที่ 1 มีเนื้อหาเกี่ยวกับการทอผ้าไหม ที่ได้มาจากการนำผลการศึกษา ค้นคว้า การเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล มาใช้ในการปรับรายละเอียดเนื้อหา การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น เขียนเป็นโครงร่างหลักสูตร ประกอบด้วยหลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้างเนื้อหาสาระ เวลาเรียน การจัดการเรียนรู้อะไร และการวัดและการประเมินผล การประเมินคุณภาพของหลักสูตรท้องถิ่น เป็นการประเมินว่าองค์ประกอบของหลักสูตรแต่ละองค์ประกอบมีความเหมาะสมและมีความสอดคล้องกันเพียงใด โดยพิจารณาถึงหลักการของหลักสูตร เป้าหมายของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตร ระยะเวลาดำเนินการจัดการเรียนรู้และการวัดและประเมินผล โดยการให้ผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในด้านการพัฒนาหลักสูตร มีความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมการทอผ้าไหม

เป็นอย่างดี ทำการตรวจสอบและประเมินคุณภาพของหลักสูตร โดยใช้แบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างและปรับปรุงขึ้น

เครื่องมือที่ใช้ในขั้นการพัฒนาหลักสูตร 1) โครงร่างหลักสูตรท้องถิ่น 2) แบบประเมินคุณภาพโครงร่างหลักสูตรท้องถิ่น 3) แบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบหลักสูตรท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง 1) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) แบบประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรม

แบบแผนการทดลอง รูปแบบการทดลองเป็นแบบกลุ่มเดียว มีการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (One – Group Pretest – Posttest Design)

การวิเคราะห์ข้อมูล 1) ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) ตรวจสอบกระดาษคำตอบของนักเรียน เปรียบเทียบคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยหลักสูตรท้องถิ่น ประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมและประเมินผลงานนักเรียน ด้านทักษะการปฏิบัติและกระบวนการเรียนรู้ ร้อยละ 70 ของคะแนนทั้งหมด โดยมีขั้นตอนดังนี้ นำแบบประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมมาประเมินและเทียบกับน้ำหนักในการประเมินที่กำหนด นำคะแนนผลการปฏิบัติกิจกรรมและคะแนนผลงานของนักเรียนทั้งหมดมาเทียบกับเกณฑ์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ตรวจสอบความเหมาะสมของความตรงเชิงเนื้อหา ระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ค่าเฉลี่ย (μ) และร้อยละ

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น ประเมินและสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน ครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนบ้านเขว้าวิทยายน และประชาชนชาวบ้าน เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แบบสอบถามความคิดเห็นต่อหลักสูตรท้องถิ่น

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยในเรื่องนี้ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นช่วยภูมิ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านเขว้าวิทยายน มีรายละเอียด ดังนี้



1.1 ผลการศึกษาและสำรวจข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตร ตามรูปแบบของการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น พบว่า จากการศึกษาและสำรวจข้อมูลพื้นฐานทั้งในด้านการการใช้แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ กลุ่มประชากร ที่ประกอบด้วย นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่3 นักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาและปราชญ์ชาวบ้าน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1.1 จากการใช้แบบสอบถามสำรวจความต้องการของท้องถิ่น โดยใช้กับนักเรียน พบว่า นักเรียนมีความต้องการเรียนรู้ในเรื่องราวของการทอผ้าไหมชัยภูมิ ในระดับมาก ทุกด้านของเนื้อหาที่สอบถาม ซึ่งจะแบ่งเนื้อหา ในเรื่องของการทอผ้าไหมชัยภูมิออกเป็น 3 ด้านคือ ด้านประวัติและความเป็นมาของการทอผ้าไหมชัยภูมิ ด้านการทอผ้าไหมชัยภูมิ และด้านกิจกรรมที่เกี่ยวข้องในงานทอผ้าไหมชัยภูมิ โดยในแต่ละด้านนั้นล้วนเป็นเนื้อหาที่สำคัญอย่างยิ่งที่บรรจุอยู่ในหลักสูตรท้องถิ่น รวมถึงในแผนการจัดการเรียนรู้แต่ละหน่วยด้วย ดังนั้น ผู้วิจัย จึงนำผลจากการตอบแบบสอบถามของนักเรียนมาจัดเรียงลำดับความสำคัญและปรับปรุงแก้ไข ในส่วนที่บกพร่อง เพื่อให้หลักสูตรมีประสิทธิภาพและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และตรงกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชนท้องถิ่นอย่างแท้จริง

1.1.2 จากการใช้แบบสอบถามสำรวจความต้องการของท้องถิ่น โดยใช้กับผู้ปกครองนักเรียน พบว่า ผู้ปกครองมีความสนใจเป็นอย่างมากในเรื่องราวของหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการทอผ้าไหมชัยภูมิ โดยเฉพาะการนำปราชญ์ชาวบ้านที่มีความรู้ ความสามารถ ในเรื่องการทอผ้าไหมมาถ่ายทอดให้กับนักเรียน และที่สำคัญไปกว่านั้นปราชญ์ชาวบ้านก็เป็นบุคคลที่ผู้ปกครองนักเรียน รวมถึงชาวบ้านในชุมชนรู้จักและให้ความนับถือเป็นอย่างดี ดังนั้น ผู้ปกครองนักเรียนจึงมีความต้องการที่จะนำภูมิปัญญาทอผ้าไหมชัยภูมิ มาบรรจุไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อนำมาถ่ายทอดให้กับนักเรียนโรงเรียนบ้านเขวาสีวิทยายน โดยมีความต้องการระดับมากในทุก ๆ ด้าน ที่เป็นเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการทอผ้าไหมชัยภูมิ

1.1.3 จากการใช้แบบสอบถามสำรวจความต้องการของท้องถิ่น โดยใช้กับผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความต้องการในการนำเรื่องราวเกี่ยวกับทอผ้าไหมชัยภูมิ มาบรรจุไว้เป็นหลักสูตรของสถานศึกษาโรงเรียนบ้านเขวาสีวิทยายน รวมถึงกระบวนการถ่ายทอดความรู้โดยปราชญ์ชาวบ้านให้นักเรียนด้วย เพราะผู้บริหารสถานศึกษามีความตระหนักดีว่าการทอผ้าไหมชัยภูมิ ที่มีคุณค่าต่อชุมชนบ้านเขวาสีวิทยายน

อย่างมาก ซึ่งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกระดับควรให้ความสนใจร่วมกันอนุรักษ์และส่งเสริมกันต่อไป

1.1.4 จากการสัมภาษณ์ความต้องการของปราชญ์ชาวบ้านในการนำภูมิปัญญา ทอผ้าไหมชัยภูมิ มาใช้ในกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ ปราชญ์ชาวบ้านจำนวน 3 คน มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ากิจกรรมการเรียนรู้ในปัจจุบันมุ่งเน้นแต่การเรียนรู้นั้นเรื่องที่ใกล้ตัวมากเกินไป รวมถึงการนำเอาวัฒนธรรมจากต่างชาติ เข้ามาเกี่ยวข้องในชีวิตประจำวันของผู้เรียนจนเกินความจำเป็น ทำให้นักเรียนไม่สนใจศึกษาสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวหรือสิ่งที่มีคุณค่าในชุมชนท้องถิ่นของตนเอง ดังนั้น ปราชญ์ชาวบ้านทุกคนจึงเห็นด้วยที่โรงเรียนและชุมชนควรมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ร่วมกันให้มากขึ้นเพราะสื่อหรือแหล่งเรียนรู้ในชุมชนท้องถิ่นมีความเหมาะสมที่สถานศึกษาควรนำมาจัดประสบการณ์และให้ความรู้แก่นักเรียน ในการศึกษา ค้นคว้า เพื่อนำความรู้ที่ได้ทั้งในและนอกห้องเรียนไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง ในขณะที่เดียวกันก็ยังคงเป็นการฝึกให้นักเรียนได้ตระหนัก และเห็นคุณค่าในศิลปวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นของตนเองด้วย ประการที่สำคัญ ประเพณีและศิลปวัฒนธรรมในชุมชนบ้านเขวาสีวิทยายนอยู่หลายด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการทอผ้าไหมที่บ้านเขวาสีวิทยายนยกย่องให้เป็นประเพณีและศิลปวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่าและภาคภูมิใจที่สุดของชาวอำเภอบ้านเขวาสีวิทยายน รวมถึงชาวจังหวัดชัยภูมิด้วย ถ้าหากทางโรงเรียนนำความรู้เรื่องการทอผ้าไหมชัยภูมิ มาบรรจุไว้ในหลักสูตรสถานศึกษาและนำมาถ่ายทอดให้กับผู้เรียนแล้ว ปราชญ์ชาวบ้านมีความยินดีที่จะให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่กับทางโรงเรียนและครูผู้สอน ในการให้ความรู้หรือเป็นวิทยาทานแก่นักเรียน และยังเสนอแนวคิดที่หลากหลายเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้แก่นักเรียน อาทิ เช่น ควรให้ผู้เรียนทุกระดับชั้นของโรงเรียนบ้านเขวาสีวิทยายนได้เรียนรู้เรื่องราวของการทอผ้าไหมชัยภูมิ แต่ควรแบ่งเนื้อหาตามความเหมาะสม ตามระดับชั้นและวัยของผู้เรียนด้วย ตัวอย่าง คือ ตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ควรเรียนเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับประวัติความเป็นมาของการทอผ้าไหมชัยภูมิ แต่ในเรื่องของการทอผ้าไหมชัยภูมิ และการฝึกเขียนลวดลายมาทอบนผืนผ้าไหมควรนำมาสอนให้กับนักเรียนที่อยู่ในระดับชั้นที่สูงขึ้น เป็นต้น

1.2 การพัฒนาและประเมินคุณภาพโครงสร้างหลักสูตรท้องถิ่น การพัฒนาและประเมินคุณภาพโครงสร้างหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาทอผ้าไหมชัยภูมิ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งพิจารณาความเหมาะสมและความ



สอดคล้องขององค์ประกอบหลักสูตร พบว่า องค์ประกอบของหลักสูตรท้องถิ่นที่ประกอบด้วย หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง เนื้อหา เวลาเรียน แนวการจัดการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การวัดและการประเมินผล ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและมากที่สุด เช่น เป้าหมายของหลักสูตรท้องถิ่น เหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนท้องถิ่น สื่อและแหล่งการเรียนรู้ และการวัดและการประเมินผลของหลักสูตรท้องถิ่น เหมาะสมกับการเรียนรู้ของผู้เรียน การกำหนดหน่วยการเรียนรู้และการกำหนดจุดประสงค์ ในแผนการจัดการเรียนรู้แต่ละหน่วยมีความเหมาะสมกับการเรียนรู้ของผู้เรียน เนื้อหา/กิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยเหมาะสมกับการเรียนรู้ของผู้เรียน การวัดและการประเมินผลมีความเหมาะสมกับวัยและการเรียนรู้ของผู้เรียน และหลักสูตรท้องถิ่นยังมีความสอดคล้องกันทุกองค์ประกอบ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.67 ถึง 1.00 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในทุกองค์ประกอบ

1.3 การทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น

ผลการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น โดยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาทอผ้าไหมชัยภูมิ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการทดลองปรากฏ ดังนี้

1) จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นการวัดความรู้ ความเข้าใจของนักเรียน เรื่องการทอผ้าไหมชัยภูมิ จำนวน 50 ข้อ ซึ่งมีคะแนนเต็ม 50 คะแนน โดยคิดเป็นร้อยละ 30 ของคะแนนจากแบบทดสอบ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ทอผ้าไหมชัยภูมิ สูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียน โดยคิดเป็นค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ร้อยละ 17.94 %

2) จากแบบประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรม เป็นการวัดความสามารถของนักเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทอผ้าไหมชัยภูมิ ในด้านทักษะการปฏิบัติชิ้นงานในการร่วมทอผ้าไหมชัยภูมิและการร่วมกิจกรรมทอผ้าไหมคิดเป็นร้อยละ 70 ของคะแนนทั้งหมด พบว่าผลการปฏิบัติกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ร้อยละ 60.85 % ดังนั้น ผลรวมของคะแนนทั้งหมดมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 78.79 โดยผลการเรียนรู้ตลอดการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่นเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาทอผ้าไหมชัยภูมิ ในภาพรวมผลการเรียนอยู่ในระดับ ดี

1.4 การประเมินผลการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่นผลการสอบถามความคิดเห็นต่อหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาทอผ้าไหมชัยภูมิ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านเขว้าวิทยายน

โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนบ้านเขว้าวิทยายน และประชาชนชาวบ้าน โดยข้อความถามเกี่ยวกับการทดลองใช้หลักสูตร ประกอบด้วย ด้านหลักสูตรและเนื้อหา ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านวิธีการสอนของครู ด้านพฤติกรรมนักเรียน ด้านบทบาทของประชาชนชาวบ้าน ด้านสื่อหรือแหล่งการเรียนรู้ และด้านการวัดและการประเมินผล ปรากฏว่า ความคิดเห็นในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และบางประเด็นอยู่ในระดับมากที่สุด เช่น หลักสูตรมีความสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและชุมชนท้องถิ่น กิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องประเพณีและศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นมากขึ้น นักเรียนมีความรัก ความหวงแหน ความภาคภูมิใจในการทอผ้าไหม มีบรรยากาศในการเรียนที่สนุกสนาน น่าสนใจและไม่เครียด นักเรียนมีโอกาสได้แลกเปลี่ยนความรู้และแสดงความคิดเห็นกับครูผู้สอนอยู่เสมอ ประชาชนชาวบ้านมีความรู้ ความสามารถในเรื่องการทอผ้าไหมเป็นอย่างดีและมีการประเมินผลจากการทำแบบฝึกหัดของนักเรียนและ ผลงานนักเรียนหรือใบงาน พร้อมให้ข้อเสนอแนะจากครูผู้สอน ซึ่งระดับความคิดเห็นเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ต้องคำนึงถึงความพร้อมของชุมชนท้องถิ่น บุคลากรนโยบายของสถานศึกษา และความร่วมมือจากชุมชน

1.2 การจัดการศึกษาในปัจจุบัน ที่จะทำให้นักเรียนมีความรัก ความภาคภูมิใจ และหวงแหนประเพณีและศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นให้เกิดขึ้น ควรจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นอย่างแท้จริง ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งทีใกล้เคียงตัว เกี่ยวกับหมู่บ้าน ชุมชนถิ่นที่อยู่อาศัย ขนบธรรมเนียม ประเพณี ตลอดจนสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เป็นผลให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ที่เร็วและง่ายต่อความเข้าใจ และนำไปประยุกต์ใช้ได้ประจำวันได้

1.3 ประชาชนชาวบ้านที่ถ่ายทอดความรู้ ควรเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจ มีประสบการณ์เกี่ยวกับประเพณีและศิลปวัฒนธรรมในชุมชนท้องถิ่นของตน และควรเป็นผู้ที่มีเทคนิคที่หลากหลายในการถ่ายทอดความรู้เพื่อจูงใจผู้เรียน เนื่องจากนักเรียนมีพื้นฐานของการเรียนรู้และความสามารถที่แตกต่างกัน



1.4 ก่อนนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างหลักสูตร แนวการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ เนื่องจากหลักสูตรท้องถิ่นอาจปรับเปลี่ยนทั้งในเรื่องของเนื้อหา กิจกรรม ระยะเวลาและช่วงเวลาในการทดลอง ความพร้อมของผู้เรียน ได้ตามความเหมาะสมและสภาพของแต่ละท้องถิ่น

1.5 ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนควรให้ความสำคัญกับองค์ความรู้ที่เป็นเอกลักษณ์ในท้องถิ่น โดยการประสานงานกับชุมชนในการเชิญวิทยากร ปราชญ์ชาวบ้าน และประชาชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียน ตั้งแต่ขั้นตอนการจัดทำหลักสูตรจนถึงการวัดและการประเมินผล รวมถึงการสนับสนุนการจัดสรรงบประมาณและค่าตอบแทนวิทยากรตามความเหมาะสม

1.6 ผู้วิจัยต้องเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ และมีมนุษยสัมพันธ์ในท้องถิ่นค่อนข้างมากพอสมควร รวมทั้งเป็นผู้มีความกระตือรือร้นสูง เพราะต้องอาศัยการติดต่อและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการกับแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือปราชญ์ชาวบ้าน

1.7 ผู้วิจัยต้องตระหนักถึงการนำกระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ประเพณีและศิลปวัฒนธรรมในชุมชนท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาชาวบ้าน และการวางแผนการเรียนรู้มาบูรณาการให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ รวมทั้งการปรับกิจกรรมต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับผู้เรียนและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นประเภทอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น การทำงานประดิษฐ์ที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น การอนุรักษ์และสืบสานศิลปวัฒนธรรมในด้านอื่น ๆ ฯลฯ ทั้งนี้ อาจทำในระดับช่วงชั้นที่สูงขึ้นตามความเหมาะสม

2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ในกลุ่มวิชาอื่น ๆ นอกจากกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยอาจเน้นในด้านที่เป็นประโยชน์ของการประกอบอาชีพการอนุรักษ์ หรือปลูกจิตสำนึกในงานด้านฝีมือทอผ้าไหม การงานพื้นฐานอาชีพในชุมชนท้องถิ่น โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้ผู้มีส่วนร่วมที่ทราบข้อมูลและมีความรู้ ความสามารถ ได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะในข้อมูลที่ถูกต้อง เพื่อเป็นประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นอย่างแท้จริง และควรมีการ

วิจัยเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ ในท้องถิ่น เพื่อเป็นข้อมูลและแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นต่อไป

2.3 สถานศึกษาควรได้มีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในเรื่องของการทอผ้าไหมชัยภูมิทั้งในเรื่องพื้นฐานการเขียนลวดลาย ของการทอผ้าไหมชัยภูมิรูปแบบ ชนิดของเทคนิคการตกแต่งลวดลาย ตัวทอผ้าไหมชัยภูมิและวิธีการทอผ้าไหมชัยภูมิ เพื่อเป็นการสร้างเยาวชนคนรุ่นใหม่ในการอนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาทอผ้าไหมชัยภูมิต่อไป

2.4 ควรนำกิจกรรมและวิธีการจัดการเรียนรู้ไปใช้ในการวิจัย และการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกับนักเรียนในระดับช่วงชั้น และในกลุ่มสาระอื่น ๆ บ้าง เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้สนใจ ที่จะทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่น่าสนใจในชุมชนท้องถิ่นต่อไป

2.5 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการนำภูมิปัญญาทอผ้าไหมชัยภูมิมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนที่อยู่ในเขตเมืองกับชนบทว่ามีความแตกต่างหรือไม่ อย่างไร รวมทั้งศึกษาว่า ปัจจัยด้านเพศ อายุ วุฒิการศึกษา มีผลต่อการนำภูมิปัญญาทอผ้าไหมชัยภูมิมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน หรือไม่ อย่างไร



เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. (ม.ม.ป.). “ตำนานผลิตภัณฑ์,” สืบค้นเมื่อ 9 กันยายน 2548, จาก <http://www.tamnanotop.com/wisdom.htm>.กรมวิชาการ. กระทรวงศึกษาธิการ. (2535). คู่มือประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา
พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
_____. (2539ก). ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการจัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา.
รายงานการวิจัย กองวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
_____. (2539ข). สรุปผลการสัมมนา เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับหลักสูตรที่พึงประสงค์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
_____. (2540). ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน. ศูนย์บรรณสารสนเทศทางการศึกษา.
กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา
_____. (2542). ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
_____. (2544). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
_____. (2545). “วัฒนธรรมพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญาจังหวัดสงขลา,” ใน หนังสือเฉลิมพระเกียรติ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร.
กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). ชุดฝึกอบรมการจัดการหลักสูตรสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
_____. (2548). มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : สหાયบ์ล็อกและการพิมพ์.
กัลยาวัลย์ เล็งดี. (2544). การพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่อง ศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นบุรีรัมย์ สำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
อัดสำเนา.
กาญจนา คุณารักษ์. (2521). เอกสารคำบรรยาย. วิชา ชล. 319 หลักสูตร. นครปฐม : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
_____. (2527). หลักสูตรและการพัฒนา. นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
กิตติพิศ ศิริสูตร. (2537). การนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น ตามหลักสูตรประถมศึกษา
พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
สุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (นิเทศการศึกษาและและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
อัดสำเนา.
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี. 2544. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
(ฉบับที่ 2) 2545. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (ม.ม.ป.). ภูมิปัญญาชาวบ้าน : รากฐานในการพัฒนาบ้านเมือง. กรุงเทพฯ : อัดสำเนา.
ครวญ คุณานุสร. (2538). ประเพณีลากพระ. จากหนังสือ สังสรรค์ชาวปักษ์ใต้ขอนแก่น ครั้งที่ 20.
สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 48, จาก <http://www.muanglung.com/lakpra.htm>.
เครือวัลย์ มีเกียรติ. (2547). ภูมิปัญญาท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : เจริญรุ่งเรืองการพิมพ์.
จิตทิพย์ เข็้อรัตนพงษ์. (2539). การพัฒนาหลักสูตร : หลักการและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : อลิ้นเพชร.
ชวน เพชรแก้ว. (2537ก). “ประเพณีลากพระ,” ใน กิจกรรมการท่องเที่ยว : นครศรีธรรมราช.
สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2548, จาก <http://203.146.21.158/mxtrvptt/TravelInfo/detail.aspx?id=95&i=4>.
_____. (2537ข). “ลากพระ,” ใน ชีวิตไทยชุด : สมบัติตายาย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.



- ชัยพร วงศ์วรรณ. (2538). การพัฒนาหลักสูตร. เอกสารประกอบการสอน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2534). เทคโนโลยีทางการศึกษา ทฤษฎีและการวิจัย. กรุงเทพฯ : โอ.เอส. พรินต์ติ้งเฮาส์.
- ถนอม พูนวงศ์. (2545). ประวัติศาสตร์เมืองสงขลา. กรุงเทพฯ : โอ.เอส. พรินต์ติ้งเฮาส์.
- อํารง บัวศรี. (2532). ทฤษฎีหลักสูตร : ออกแบบและพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ธิดา โมสิกรัตน์. (2528). ประเพณีและพิธีกรรม. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย 8 หน่วยที่ 8-15 สาขาศึกษาศาสตร์. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 186
- บัณฑิต ไชยวงศ์. (2543). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง เมี่ยง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านปางมะภาค สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ประถมศึกษา) เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. อัดสำเนา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2546). การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุญมี แทนแก้ว. (2547). ประเพณีและพิธีกรรมพระพุทธศาสนา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ประทุม ชุ่มเพ็งพันธุ์. (2548). ศิลปวัฒนธรรมภาคใต้. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ประเพณีลากพระ (ชักพระ) : นครศรีธรรมราช. สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2548,
จาก <http://www.prapayneethai.com/th/tradition/south/view.asp?id=0675>.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2542). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- พระครูนิเทศธรรมาภรณ์. (2521). ประเพณีชักพระของชาวปากซันใต้. ในอนุสรณ์การอุปสมบท.สงขลา : พัทธสีมาวัดมัทธมิมาวาส.
- พระธรรมปิฎก. (2541). หยาดเพชร หยาดธรรม : ภูมิปัญญาเพื่อการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- พิสมัย ถิณะแก้ว. (ม.ป.ป.). หลักสูตรประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ฝ่ายเอกสารและตำราสถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- ไพรินทร์ บุหลัน. (2541). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นระดับปฐมวัยศึกษาในจังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (หลักสูตรและการสอน) นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. อัดสำเนา
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2533). เอกสารประกอบชุดวิชาศิลปะการเล่นและการแสดงพื้นบ้านของไทย Thai Folk Culture หน่วยที่ 1-8. สาขาศิลปศาสตร์. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- รัตน์ะ บัวสนธ์. (2536). ประมวลสาระชุดวิชา “การพัฒนาหลักสูตรและวิทยวิธีทางการสอน” ในหน่วยที่ 5 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- รุ่ง แก้วแดง. (2540). ปฏิวัติการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ : พิมพ์แอนด์พรินต์ติ้งเซ็นเตอร์.
- ธรรมสมร อยู่สถาพร. (2533). การสร้างและการใช้หลักสูตรประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- วรวิฑูร์ สุวรรณฤทธิ์ และคณะ. (2547). วิถีไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- วัชรินทร์ พิศนาคะ. (2528). คำอวยพรและประเพณีต่าง ๆ ของไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญกิจ.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2545). การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์. (2542). การพัฒนาหลักสูตรสานต่อที่ท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : เลิฟแอนด์ลิฟ.
- วิชัย ดิสสระ. (2535). การพัฒนาหลักสูตรและการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2525). พัฒนาหลักสูตรและการสอนมิติใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ธนศรการพิมพ์.
- ศรีวรรณ ฉัตรสุริยวงศ์. (2543). การพัฒนาหลักสูตรเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องงานจักสานชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 : ศึกษากรณีโรงเรียนวัดยกรกระบับ (ชูปราชญ์นุสรณ์) จ.สมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. อัดสำเนา.



สงบ ส่งเมือง และชาญณรงค์ เทียงธรรม. (2542). “สงขลา, จังหวัด” ใน สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ. 2542. เล่ม 15 หน้า 7572 - 7588. กรุงเทพฯ : สยามเพรส แมเนจเม้น.

สังัด อุทรานันท์. (2532). พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มิตรสยาม.

สนั่น เมืองวงษ์. (2521). พื้นฐานอารยธรรมไทย. สงขลา : คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา. อัดสำเนา.

สนั่น สะอาดถิ่น. (2545). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดชัยภูมิ.

รายงานการศึกษาอิสระ กศ.ม. (การประถมศึกษา) ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. อัดสำเนา.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ. พิมพ์ลักษณ์

สมเกียรติ ภูมิศิริไพบูลย์. (2541). ศึกษาการทำเรือพระในจังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.(ไทยคดีศึกษา) สงขลา

: มหาวิทยาลัยทักษิณ. อัดสำเนา.

สวัสดิ์ ประทุมราช และคณะ. (2521). การศึกษาความสอดคล้องระหว่างหลักสูตรการฝึกหัดครูกับหลักสูตรประถมศึกษา.

กรุงเทพฯ : ม.ท.ป.

สัญญา วัชรพันธ์. (2535). วัฒนธรรมที่ปรากฏในประเพณีลากพระเดือน 11 ของชาวสงขลา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. สงขลา :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้. อัดสำเนา.

สันต์ ธรรมบำรุง. (2527). หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.

สามารถ จันทร์สุรย์. (2533). ภูมิปัญญาชาวบ้าน. เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการ เนื่องในการจัดงาน “มหกรรมวัฒนธรรมพื้นบ้านไทย ‘33” นครราชสีมา.188

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2549).

กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.

สำลี ทองธิว. (2545). หลักการและแนวปฏิบัติในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา : กรณีวิชา

วิทยาศาสตร์ระดับสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุจริต เพียรชอบ. (2523). การประเมินผลหลักสูตร. ประมวลบทความเกี่ยวกับหลักสูตรและการ

สอน. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์. (2542ก). “ลากพระ,” ใน สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ. 2542. เล่ม 14.

หน้า 6794 - 6804. กรุงเทพฯ : สยามเพรส แมเนจเม้น.

_____. (2542ข). “เรือพระ,” ใน สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ. 2542. เล่ม 14. หน้า 6632 -6637.

กรุงเทพฯ : สยามเพรส แมเนจเม้น.

สุนีย์ ภูพันธ์. (2546). แนวคิดพื้นฐานการสร้างและการพัฒนาหลักสูตร. เชียงใหม่ : โรงพิมพ์แสงศิลป์.

สุนน อมรวิวัฒน์. (2514). “คำถามคำตอบบางข้อเกี่ยวกับหลักสูตรประถมศึกษา,” ใน หลักสูตรและการสอนระดับประถมศึกษา.

กรุงเทพฯ : แผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุมิตร คุณานุกร. (2520). หลักสูตรและการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนชม.

สุวิมล ติรกานนท์. (2546). การใช้สถิติในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ : แนวทางสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อังกุล สมคะเนย์. (2536). สภาพและปัญหาการนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้พัฒนาหลักสูตรในโรงเรียนประถมศึกษา. อุบลราชธานี

: สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี.

อบเชย แก้วสุข. (2543). รายงานผลการดำเนินงานประชุมปฏิบัติการการถ่ายทอดความรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่นและการเผยแพร่

ความรู้ของสื่อมวลชน. อุบลราชธานี : ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. สืบค้นเมื่อ 9 กันยายน 2548,

จาก <http://www.nfe.go.th/042103/wisdoml.html>.

อรพิน เสียงหวาน. (2544). การจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของโรงเรียนบ้านค่างามสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา

จังหวัดแพร่. คณะกรรมการวิจัยการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรม, กระทรวงศึกษาธิการ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.

(บริหารการศึกษา) พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร. อัดสำเนา.



- อุดม เขยกวีวงศ์. (2545). หลักสูตรท้องถิ่น : ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ. 189
- อุดม เขยกวีวงศ์ และคณะ. (2548). วิถีไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แสงดาว.
- เอกวิทย์ ณ ถลาง. (2521). “ข้อคิดเรื่องหลักสูตร,” ใน คู่มือนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยครูสวนสุนันทา.
- _____. (2544). คำชี้แจงในภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ ฯ : มูลนิธิ ภูมิปัญญา. หน้า 36
- Battison, Sara Bennett. (1991). The context of delibevation Case Studies in Local Curriculum Development. Research : Ph.D. Education, Curriculum and Instruction. Ohio : The Ohio State University.
- Bruce W. Tuckman. (1985). Evaluation Instructional Programs. 2nd ed. Boston : Allyn and Bacon.
- Good, V. Carter. (1945). Dictionary of Education. New york : McGraw-Hill.
- Mouton, Jocelyn Frances. (1989). Examining the Effect of Teacher Involvement in Curriculum Development. Research : Ed.D. Education, Curriculum and Instruction. University of Houston.
- Saylor, J.G & Alexander, W.M. (1974). Planning Curriculum for Schools. New York : Holt, Rinehart and Winston.
- Tyler, Ralph W. (1949). Basic Principle of Curriculum and Instruction. Chicago : The University of Chicago.